

Evangelizační potenciály v Charitě

Výzkumné rozhovory se zaměstnanci Diecézní charity Plzeň*

Michal Opatrný

Předkládaná studie se zabývá prezentací a vyhodnocením výzkumných rozhovorů se zaměstnanci Diecézní charity Plzeň (dále DCHP). Tento výzkum navazoval na již popsany dotazníkový výzkum v DCHP¹, a klade si za cíl vstoupit hlouběji do problematiky zaměstnanců Charity v souvislosti s evangelizací.

1. Úvod

Problematicke evangelizace a pastorační práce pracovníků Charity se v české pastorální teologii začíná pomalu věnovat více pozornosti. Česká biskupská konference vydala stručnou pastorační příručku pro správce farností, ve kterých Charita působí.² Arcidiecézní charita Olomouc (dále ACHO) pak vydala dva svazky duchovních úvah a formačních materiálů pro pracovníky Charity, které připravil prezident ACHO Josef Šich.³

Zde představovaný výzkum byl proto především nasloucháním pracovníkům Charity, aby bylo možné v jeho výsledcích najít místa, na která lze při pastorační a hlásání evangelia navázat. Snažil se tedy zejména o to, aby – tak jako apoštol Pavel procházel athénský Areopag, než začal hovořit s řeckými filozofy (Sk 17,23) – nahlédl do myšlenkového prostředí pracovníků Charity. Snažil se zjistit, proč tuto práci dělají a jak o ní uvažují.

Jednalo se proto o výzkum formou narativního rozhovoru, při kterém byl respondent vyzván, aby vyprávěl „svůj příběh s Charitou“. Cílem rozhovoru bylo získat informace o tom, jak zaměstnanci plzeňské Charity vnímají a prožívají svou práci. Respondent obdržel list se čtyřmi body, které ho měly při vyprávění vést. Začal tím, jak se k práci v Charitě dostal (bod 1.), pokračoval, jaké práci se v Charitě věnoval a jaké se věnuje nyní (bod 2.), navázal, jaký vliv na něj práce v Charitě má (bod 3.), a zakončil zmínkou o tom, co by se podle něj mělo v Charitě změnit (bod 4.).

Respondenti pro výzkumné rozhovory byli vybráni na základě zmíněného dotazníkového výzkumu. V průvodním dopise k dotazníku byli informováni, že se mohou rozhodnout, zda se výzkumných rozhovorů zúčastní, nebo ne. K dotazníku byla proto připojena jako příloha přihláška k rozhovoru. Z více než 50 přihlášek bylo vybráno 10 tak, aby vybraní respondenti přibližně reprezentovali celou DCHP.

* Studie byla realizována za finanční podpory nadace Renovabis, projekt CZ/11389A.

¹ Srov. Michal OPATRNÝ, „Charita – místo pro lidský život: Empirická studie na příkladu religiozity zaměstnanců Diecézní charity Plzeň,“ in: *Sociální práce/Sociální práce* 1/2006, s. 109–117.

² Srov. Česká biskupská konference, *Charitativní služba církve: Pastorační péče o Charitu*, Praha 2005.

³ Srov. Arcidiecézní charita Olomouc, *Vy jim dejte jíst: Materiály pro formaci charitních pracovníků*, Olomouc 2005. Arcidiecézní charita Olomouc, *Autorita jako služba: Duchovní úvahy pro ředitele a vedoucí pracovníky Charity*, Olomouc 2006.

Aby nedošlo v našich závěrech k přílišnému zevšeobecnění některých výpovědí nebo k jejich mylné či zavádějící interpretaci, byly výsledky obou výzkumů předloženy kontrolní skupině složené z ředitele Diecézní charity Plzeň, prezidenta Diecézní charity Plzeň a ředitele Městské charity Plzeň, která je největší organizační složkou DCHP, a ze které tak pocházela velká část respondentů pro oba výzkumy. Kontrolní skupina neshledala, že by citované výpovědi vedly ke zevšeobecnění nebo k mylné či zavádějící interpretaci.

Výsledky výzkumných rozhovorů v DCHP budou nyní prezentovány podle zmíněných čtyř tematických bodů rozhovoru. Rozhovory byly zaznamenávány na magnetofonový pásek a v plném znění přepsány. Citace v této studii jsou tedy doslovnými citacemi vyprávění respondentů. Rozhovory byly očíslovány podle čísla respondentova dotazníku z dotazníkového výzkumu.⁴

2. CESTA K PRÁCI V CHARITĚ

Z první části vyprávění pojednávajícího o tom, jak se pracovníci Charity k této práci dostali, vyplývá, že existuje řada cest, díky kterým se člověk může dostat k práci v Charitě. Lehce šokující byla odpověď první respondentky, která spontánně k prvnímu bodu vyprávění řekla, že si Charitu našla v telefonním seznamu.⁵ Pracovala totiž u státních i soukromých agentur, které se věnují sociálním službám, ale nevyhovovalo jí prostředí v těchto organizacích. Charitu však nehledala cíleně, prostě si jen našla novou agenturu.

2.1 Vyprávění respondentů

Pro rozhodnutí pracovat v Charitě však výše uvedený příklad není typický, většinou byl totiž rozhodující osobní kontakt. Tedy to, že se o možnosti práce v Charitě dověděli současní zaměstnanci díky svým známým, kteří v Charitě už pracovali:

„Tak... mám tady dvě kolegyně, který se mnou dělali, já jsem dělala u městského ústavu. Takže mám dvě kolegyně, který pracují tady, jo. Od té doby se přátelíme, ony mne sem dovedly, ony mě sem jako přitáhly“ (smích).⁶

Druhým důležitým důvodem pro přijetí práce v Charitě bylo, že v dané lokalitě žádná podobná organizace neexistuje, takže ten, kdo se chtěl věnovat sociální práci, přijal místo v Charitě:

„Takže já mám na srdci, už hodně dlouho – nevím od jaký doby – mám na srdci pomáhat druhým. A tady u nás ve městě není žádná jiná... nebo alespoň já nevím o žádné jiné humanitární organizaci, která by to dělala, než je Charita, jo.“⁷

⁴ Zkratky použité v citacích rozhovorů: V – výzkumník, R – respondent, ... na konci věty – nedokončená věta, ... samostatně – větší pomlka, (...) – vynechání věty nebo vět kvůli zkrácení citace. Vysvětlující poznámky jsou v textu citace uváděny standardním typem písma v závorkách, resp. v poznámkách pod čarou.

⁵ Srov. 1036/I.

⁶ 1014/I.; srov. 1019/I.; 1051/I.

⁷ 1003/I.; srov. 1002/I.

Další cestou, kterou se respondenti dostali k práci v Charitě, bylo často to, že se běžným způsobem dověděli o tom, že na Charitě je vypsáno výběrové řízení na místo, které je zajímavé.⁸

„A jeden z důvodů, proč jsem vlastně nastoupil do Charity, je to, že se zrovna v té Charity otevřelo tohle zařízení, nebo votvíralo. A já jsem skutečně nešel do Charity... Nejsem jeden z těch, kteří šel do Charity prostě kvůli tomu, že je to Charita. Jo, já jsem prostě šel jako za profesí, já jsem šel prostě za svým oborem, a... a bylo mi úplně jedno, jestli to zřizuje ten nebo tamten...“⁹

Méně obvyklými cestami se k práci dostali dva respondenti. První z nich se jako dobrovolník zapojil do práce Farní Charity po propuštění z vězení na doporučení své kurátorky, a později byl v Charitě zaměstnán.¹⁰ Druhý respondent se silně angažoval v občanské společnosti, když se snažil upozorňovat na nesprávné jednání Policie, a tak se seznámil s neziskovým sektorem a s Charitou, kde nyní pracuje.¹¹

2.2 Zhodnocení

Na základě způsobu vyprávění o jejich cestě do Charity lze respondenty rozdělit do dvou skupin. První z nich začali své vyprávění obšírně, vyprávěli o tom, jak se dostali k sociální nebo zdravotní práci, co všechno dělali a prožili, a jak se díky tomu dostali právě k práci v Charitě.¹² Jedna respondentka například vyprávěla o tom, jak jednou brigádně pracoval v Domě s pečovatelskou službou, a tato práce ji zaujala, a tak šla dálkově studovat střední zdravotnickou školu, a později přijala místo v nemocnici jako zdravotní sestra, kde ji „doporučili“, že by se víc hodila do „důchodáku“. Ale s prostředím ve státním domově důchodců nebyla spokojená, a tak přijala místo v Charitě, která poskytuje zdravotní službu v domácnosti klienta, při které je možné navázat i osobní lidský kontakt.¹³

Respondenti z druhé skupiny hned na začátku vyprávění popsali situaci, za které přijali práci v Charitě.¹⁴ Někteří z nich později ve vyprávění svou cestu k Charitě popsali podrobněji.¹⁵ Jeden z respondentů, který přijal práci v Charitě proto, že se žádná jiná organizace v regionu nevěnovala práci s postiženou mládeží, vysvětlil, že už od střední školy měl zájem o speciální pedagogiku a tedy i u této práci, kterou ovšem nechápe jako svou „životní náplň“, ale jako „profesi“, která ho „nesmírně zajímá“.¹⁶

⁸ Srov. 1031/I.

⁹ 1002/I.

¹⁰ Srov. 1039/I.

¹¹ Srov. 1077/I.

¹² Srov. 1019/I.; 1039/I.; 1051/I.; 1056/I.; 1077/I.

¹³ Srov. 1056/I.

¹⁴ Srov. 1003/I.; 1014/I.; 1036/I.

¹⁵ Srov. 1002/I.; 1036/I.

¹⁶ Srov. 1002/I.

3. PRÁCE V CHARITĚ

Většina respondentů pracuje od svého nástupu do Charity na stejném pracovišti ve stejné pozici.¹⁷ U některých se však pozice částečně měnila,¹⁸ nebo se posouvali v hierarchii pracovních míst výše.¹⁹ Ve svém vyprávění se všichni soustředili zejména na *vyprávění o své práci*, pouze výjimečně svou pracovní činnost i podrobně popisovali.²⁰ Druh práce, který v Charitě vykonávají, je přirozeně pro vnímání práce důležitý, proto bude při popisu odpovědi podle něj postupováno.

3.1 Vyprávění respondentů

Vedoucí pracovníci hovořili nejenom o každodenní práci, ale také o širších souvislostech, do kterých je jejich pracoviště zasazené a které jeho činnost ovlivňují:

„A to tady nikdy nebylo (denní stacionář, pozn. aut.) a úředníci na nás nejsou zvyklý a lidi na nás nejsou zvyklý, a ještě tydle služby si klient musí trochu hradit sám – jako spolúčast tady má – sice ně vysokou,²¹ ale je tady, a to se mnohým lidem taky nelíbí. (...) Největší problém, kterež já vidím, je samotnej základ principiální tohohle ustanovení, protože ty lidi jsou nevýdělečný...! Jsou neschopný si na to vydělat! (...) Když se to takhle sečte, a spočítá, tak vám z toho vyjde, že, že... vlastně vy nabízíte služby komunitě lidí, která je na tohle hrozně citlivá. (...) Největší problém máme právě ten, že ty lidi nechodí pravidelně, a nechodí pravidelně z toho důvodu, že si to nemohou zaplatit.“²²

Někteří vedoucí pracovníci o své práci ale hovořili více osobně. Vyprávěli o ní tedy v kontextu svého vlastního života:

„A já jako dětská sestra jsem pracovala v třísměnném provozu v kojeneckém ústavu (...) ale jelikož ty moje děti byly tak starý, jako ty děti v tom kojeneckém ústavu, takže jsem po prvním měsíci zjistila, že ta práce, ač hezká, ač ji mám ráda, tak prostě bych to psychicky neztolala. (...) takže jsem začala uvažovat o tom, že bych práci z třísměnného provozu potřebovala změnit na jednosměnný.“²³

Proto respondentka přijala přes jisté obavy práci ošetřovatelky v Charitní ošetřovatelské službě: *„Akorát jako dětská sestra jsem si nedokázala představit tu práci u dospělých.“²⁴* Po několika letech práce v terénu, v domácnostech klientů Charity, v ní respondentka nemohla ze zdravotních důvodů pokračovat:

„(...) a vrchní (vrchní sestra, pozn. aut.) říká: ‚Když teda nemůžeš takhle, jezdit v terénu, nechtěla bys to zkusit v tom stacionáři?‘ (...) Protože v těch stacionářích jsou převážně pečovatelské a já jako sestra, že bych jim dělala vedoucí toho úseku.“²⁵

¹⁷ Srov. 1002/I.; 1003/I.; 1014/I.; 1031/I.; 1039/I.; 1051/I.; 1056/I.; 1077/I.

¹⁸ Srov. 1036/I.

¹⁹ Srov. 1019/I.

²⁰ Srov. 1003/I.

²¹ Cca. 1500 až 2000 Kč měsíčně.

²² 1002/I.

²³ Srov. 1019/I.

²⁴ Srov. tamtéž.

²⁵ Srov. tamtéž.

Pracovníci s kvalifikací pro Charitu, kteří tvořili většinu respondentů výzkumných rozhovorů v DCHP, vyprávěli o své práci většinou s velkým zaujetím:

„Mně osobně tuto vyhovuje, ta práce, protože si myslím, jako co se týče ty jako se mluví o lásce k bližnímu a todlenco, a vidím tam Krista, a takovýhle, to je všechno podle mě nesmysl... (ostře): Já v něm vidím toho člověka, a vidím jeho důstojnost, a největší projev lásky je, když respektuji jeho důstojnost, jeho prostě... osobnost!“²⁶

Tito odborní zaměstnanci (zdravotní sestry nebo sociální pracovníci) vnímají svou práci často i velmi osobně:

„Tak já dělám takovou zdravotní sestru, takže... V terénu! Chodím vlastně k nim domů, do soukromí... Což zase je pro mě jako dělaná ta práce, protože... protože, že jo, v té nemocnici je to takový jako na páse, jo, tam není žádný vztah k těm lidem (...) tady s nima můžu mluvit, důstojně, věnovat se každému osobně... Jo, to je dobrý no, jak pro mě, tak pro ně, si myslím...“²⁷

Toto osobní vnímání své vlastní práce v Charitě ale nenacházíme u všech odborných pracovníků. Někteří naopak svou práci vlastně ztotožňují s posláním zařízení, kde pracují:

„Čili tady, tohleto zařízení není jenom pouhá noclehárna a nemáme v záměru jen pouhou noclehárnu, ale snažíme se tak, aby ti lidi, když odchází mimo domov, aby tedy měli adekvátní... náhradu, za ten domov, vytvořili si komunitu, kam se budou rádi vracet. No a tomu v podstatě všichni, jak jsme tady, čtyři, tak se snažíme napomáhat, každé seč může, protože my sice máme stanovenou nějakou pracovní dobu, ale ta vůbec nestačí na to, abychom zabezpečili... Ta by pokryla to, co je stanoveno v těch řádech, že jo... (...) Ten čas od rána do odpoledne věnujeme mnohokrát vlastně zadarmo. Za to není nic! Ale děláme to rádi, protože to děláme pro ty lidi...“²⁸

Někteří z těchto odborných zaměstnanců Charity se nejenom se zaujetím věnují své současné práci, ale připravují se i na jiný druh práce v Charitě:

„Hm, hm, já jsem taková povaha, jakoby trochu rozlitaná, divočejší, musím mít víc těch podnětů, nemám ráda tu jednu svoji židli, takže tento obor, nebo obor... ta část té zdravotnické profese v domácí péči mi úplně vyhovuje. Já jsem vystřídala tři zaměstnání vesměs jakoby v té domácí péči. Ale vlastně jsem chtěla mluvit o tom, že časem jsem zjistila, že bych radši ještě dělala něco jiného a v současnosti se tomu věnuji tím, že studuji vysokou školu a doufám, že to klapne, že budu potom dělat sociální pracovníci.“²⁹

Zaměstnanci DCHP, kteří pro práci v Charitě nemají kvalifikaci, a pracují tak s klienty jako tzv. asistenti nebo animátoři, se většinou také silně ztotožňují s posláním zařízení, ve kterém pracují:

„(...) prostě ty podmínky nutí ty klienty, aby ubrali na tom alkoholu, jo. To se mi líbí, jo. Tady není prostě takový strohý: ‚Buď budeš pít, a budeš venku, nebo nebudeš pít, a budeš tady.‘ Ne, tady se prostě dává hranice alkoholu do promíli, a prostě určitý ty... ty stupně, to se mi líbí, protože voni mají potom možnost si vybrat – kde chtějí spát: Jestli venku, na chodbě, nebo v posteli...“³⁰

²⁶ 1056/I.

²⁷ 1014/I.

²⁸ 1039/I.

²⁹ 1036/I.

³⁰ 1077/I.

I když nejsou profesionálové vzdělání v sociální práci, dokáží pracovníci bez kvalifikace pro Charitu také velice trefně a přitom jednoduše pojmenovat a analyzovat problematiku, se kterou se při své práci setkávají. Jedna z respondentek vyprávěla o své práci s ženami bez domova:

„A nejenom že nemají zkušenosti s tím, jak nakládat s volným časem, ale když se člověk stane taková nějaká těžká věc, jak se stávají třeba jim... Teď nemluví o tom, jak se do toho dostaly, jestli jsou vinný nebo ne, ale většinou prostě mají velký problémy se svým životem, buďto s policií nebo s úřadama, nebo sami se sebou, nebo s partnerem. Tak prostě, když se člověk dostane do takový situace, tak většinou propadá depresi..., že prostě s tím nechce nic dělat. Takže my se snažíme je z toho nějakým způsobem dostat.“³¹

Jít vykonávat nekvalifikovanou a špatně placenou práci v Charitě ale není pracovníky Charity vnímáno negativně. Spíše naopak, práci v Charitě tito lidé vnímají jako svůj životní styl:

„Tak já to nepovažuji za práci, já to nepovažuji za práci. Já jsem tedy i ve volnu, a já to prostě... jestli jsem tu nebo nejsem, tak já to neregistruji, vobčas... (...) děláme od tří do půl devátý, kolikrát, druhý den po noční odcházím třeba v jednu, nebo ve tři, jo...“³²

Čtvrtá skupina respondentů pracuje v Charitě na **administrativních pozicích**. To ale ani zdaleka neznamena, že tito lidé svou práci nevnímají jako charitativní:

„Mám tu na starosti recepci, prádelnu a zásobování a provoz kuchyně, evidenci majetku... (...) K tomu bych řek, že jsem si už přibral asi – nevím jestli je to obvyklý ale – dělám třeba fotky pro ty klienty. Protože je to můj koníček, takže mě to i baví, prostě dělat to pro ty lidi... Nehledě k tomu, že potom člověk vidí i ten... vděk, od těch lidí.“³³

Tento přístup k administrativní práci, který v ní dokáže najít charitativní momenty, ale ještě neosvobozuje některé z administrativních pracovníků od pocitu jistého deficitu v jejich činnosti, když se na rozdíl od svých kolegů nevěnují lidem v nouzi, ale administrativě:

„(...) i když jako sekretářka nemám celkem nárok na nějaký sociální... nebo takový ty školení, vzdělávání, ale... myslím, že snad aspoň trochu takový profesionálnější vztah jsem za ty léta chytila.“³⁴

3.2 Zhodnocení

Ve vyprávění respondentů o jejich práci můžeme pozorovat jednak osobní přístup, kdy respondenti popisovali svou práci v kontextu svého života, a jednak přístup zaměřený na poslání a práci Charity, kdy pracovníci popisovali širší souvislosti své práce, poslání svého zařízení, atp.

Z odpovědí respondentů je také patrné, že silně vnímají charitativní rozměr vlastní práce, aniž by ale při vyprávění sklouzávali do různých klišé, popisujících práci v Charitě jako službu všem, vždy a všude. Pomoci potřebným se tedy věnují se zaujetím, na klientech jim záleží, ztotožňují se s posláním Charity, resp. zařízení, kde pracují, ale protože dokáží vnímat širší souvislosti poslání a práce Charity, získávají jistý nadhled, který jim umožňuje přistupovat k pomoci potřebným profesionálně a vidět i přínos, který má tato práce pro ně samotné.

³¹ 1003/I.

³² 1077/I.

³³ 1031/I.

³⁴ 1051/I.

4. VLIV PRÁCE V CHARITĚ

O vlivu, který na jejich život práce v Charitě má, hovořili účastníci výzkumu ve třetí části svého vyprávění. Dá se všeobecně říci, že podle nich je jejich práce pro ně přínosná. To ale neznamená, že je proto jako celek vždy hodnocena pozitivně. Někteří z pracovníků Charity ve svém vyprávění zdůraznili i nevýhody, které jim jejich práce v životě přináší.

4.1 Vyprávění respondentů

Část respondentů zřetelně cítila vliv práce v Charitě na vlastní život, i když ho nedokázali slovně popsat nebo vyjádřit. Například respondentka, která se intenzivně zapojuje ve farnosti a pracuje v administrativě Charity:

V: (doplňující otázka) „Nakolik vás vlastně ovlivňuje ta farnost, a nakolik Charita...?“

R: „Asi jo, určitě... Určitě Charita taky, protože to už... je zase... jo... zase prostě no lidi, a široký spektrum lidí, protože nejenom jsou to třeba babičky z farnosti, který jsou milý a příjemný, zrovna jsou to tak bezdomovci, který dokážou být pěkně hnusný a... a zrovna tak se potkáte prostě s lidma, jo... že nevěřící, že přijdou... Já si myslím, že... že, asi mě to hodně změnilo, že se změnilo můj... takový nějaký... takový to sociální citění a... I když, myslím si, že pořád jako základ v tom... v tý práci je to moje, to moje vlastně jako lidský, jako člověk dokáže soucítit, a... Jo, ale je to prostě všechno moc... děsně moc propojený, ale jako určitě mě to ovlivnilo, jo... Přece jenom tak sedm let je sedm, nebo teď už pomalu osm let, tak...“³⁵

Jiný respondent vliv práce v Charitě na svůj život dokázal charakterizovat téměř jedním slovem, když popisoval jak ho práce v Charitě přivedla ke změně životního tempa:

„Jak se moje práce v Charitě promítla do mého života? Jestli jsem něco změnil...? Změnil jsem způsob života, dá se říct. Protože ho mám teďkon klidnější určitě, i když třeba někdy pracuju... jako namáhavěji, jo...“³⁶

V odpovědích respondentů je také možné odlišit, zda vnímají vliv práce v Charitě spíše na svůj soukromý život, nebo na život profesní. Příkladem toho, jak práce v Charitě ovlivňuje profesní život, může být tato výpověď:

„No, já jsem určitě spokojená. Protože, já jsem tu práci chtěla dělat, a vůbec jsem si nemyslela, že bude lehká, ale protože život je takovej, že jo, musíme jednat s těmi úřady, a musíme... Ale prostě, já jsem spokojená, i když je to říkám někdy hodně práce a je to naprosto vyčerpávající, ale zase na druhou stranu člověk se něčemu naučí, dostane se i mezi ty lidi, kteří pracují ve stejné branži a dozví se další věci. A já si myslím, že to je hodně o takovým tom neustálým růstu, i osobním jako. Neustále být připravený pro novou informaci, a zpracovávat je, a...“³⁷

Příkladem vlivu práce v Charitě na soukromý život je následující uvažování jednoho z respondentů. Popisuje, jak se práce v Charitě dotkla jeho života a ovlivnila ho:

³⁵ 1051/I.

³⁶ 1031/I.

³⁷ 1003/I. K tomu srov. 1051/I.

„Nad čím mě práce v Charitě nutí přemýšlet? Tady teda když to vezmu zrovna tady v domově důchodců, tak nad... nad pomíjivostí života (s úsměvem). (...) Člověk si k nim (klientům, pozn. aut.) vybuduje nějaký vztah... A když ty lidi vodejdou, potom, tak to jako vadí, no... Takže to je ta pomíjivost života, jo...(smutně).“³⁸

Respondent vysvětlil i to, co z toho pro svůj život odvodil:

„Že nic nestojí za to, aby se tím člověk nějak příliš zabýval, a příliš trápil, protože... mu všechno vodezní, všechno jednou vodejde, a... a... Nic, kromě... kromě: radosti! Takhle, já jsem z toho vyvodil takový, svůj... svůj, dá se říct nějaký... „Krédo“ nebo nějaký prostě, já nevím nějaký rozhodnutí, že bych měl žít tak, abych nikomu neubližoval. (...) A rozdávat radost, a... Myslím, že to je hodně pro ty lidi, jo... Co se týká vlastně i rodiny...“³⁹

Uvedené dva názory na přínos práce v Charitě pro osobní nebo profesní život nemusí být vždy vnímány odděleně. Jak již bylo uvedeno, někteří pracovníci Charity jsou svojí prací velice zaujatí, a v důsledku tedy vnímají přínos své práce pro svůj profesionální život jako přínos pro svůj život osobní:

„Profesně mě to baví! Jo, je to pro mě důležitý, si myslím, a hlavně spousta lidí, když se takhle bavím v rodině u nás, tak mi říkají: ‚Hele co to tam vlastně...? Dyť se tam nic nenaučíš!‘ A já říkám: ‚To není pravda. Já se tam osobnostně strašně rozvíjím...‘ protože mám možnost pracovat nejenom s lidma... který... (...) Ty lidi mají problémy v komunikaci. (...) A my tady právě hledáme cesty, jak s těma lidma komunikovat, když... když oni se třeba budou špatně cejtit, tak... (...) A to mě na tom zajímá, a myslím si, že mě to – posiluje, že třeba kdybych tady najednou skončil a šel prostě pracovat někam jinam, tak zase... zase budu chytřejší.“⁴⁰

Zcela jiný pohled na vliv práce v Charitě na vlastní život měli někteří respondenti, kteří svou práci vnímali tak, že jim umožňuje „konečně žít“, jako respondent, kterého jsme zmiňovali v předchozí kapitole v souvislosti s tím, že vnímá svou práci jako životní styl:

R: „Já jsem třeba dělal na benzínce na ‚Essu‘ a... základní plat tam byl 7000 ale na dýškách – denně – bylo 1000 korun, jo... Takže když jste měl dvacet šicht, tak jste měl ‚dvacítku‘, k tomu základní plat, to je slušný ne?! A jako po osmi měsících jsem přišel na to, že to je jenom pořád: do práce z práce, do práce z práce, a furt stejnej režim, tam. Tam byly prostě... Ten čas byl tak rozdělenej, že přesně jste v každou dobu něco dělal, přesně stejně, no... Takže už jsem najednou zjistil... že to jako: Vo čem to je?! (smích) Vo ničem!! Jo, když bylo volno, tak člověk spal, protože byl tak utahaný, a když byla práce, tak pracoval, ty peníze byly, ale zase k čemu ty peníze potřebuju, když nemám čas jak si tak... Jak si užít, že jo?! Pokud člověk nemá práci jak si užít, tak je ta práce k ničemu.“

V: (doplňující otázka) „No, ale teď máte práci a navíc ještě něco navíc děláte ve svém volnu, tak taky nemáte čas ‚si užít‘...?!“

R: „No dyť: Teď si užívám!!!“ (smích)⁴¹

Jiná respondentka, zdravotní sestra pracující v terénu, chápala vliv práce v Charitě na svůj život podobně. Neformulovala to ale ve svém vyprávění tak, že by jí její práce umožňovala „žít“, „užívat si“, ale viděla její přínos v tom, že ji práce baví:

„Takže mě tady vyhovuje, že člověk tady může samostatně dělat, rozhodnete se... (...) Takže, mě to jako baví, že si tam člověk může sám jako rozhodovat, no... Takhle jako, ale

³⁸ 1031/I.

³⁹ 1031/I.

⁴⁰ 1002/I.

⁴¹ 1077/I.

*hlavně tu důstojnost, jo, že ty lidi jsou ve svém, a nejsou nuly jako v nemocnici, tam jsou to 'játra' a v důchodáku jsou 'nuly', jo... takže... To se mi na tom prostě strašně líbí... To bych jako neměnila (...)*⁴²

Přínos práce v Charitě pro vlastní život viděli respondenti i z hlediska své osobní víry. V této souvislosti mluvila jedna respondentka o přínosu práce v Charitě pro její život takto:

*„(...) tenhle ten městský ústav, nebo ta domovinka, kde jsem pracovala dřív, že jo, tak to, tam prostě nemůžete povídat nic, co se týče že jo víry a takhle, jo. Takže, to třeba mi tam vadilo, jo, že tady jsem si říkala, že je to takový lidštější, že tam to bylo všechno jako byznys, jo. (...) S těma pacientama i vlastně tady s kolegyněma, že vlastně člověk jako nemusí mít nějaký zábrany, říct nějaký slovo, jo, že je to takový – já se cítím jako svobodnější, v tom ohledu, jo...“*⁴³

V souvislosti se zkušenostmi z komerčních nebo státních zařízení mluvila o významu své práce pro vlastní život i další respondentka, pro kterou je osobním přínosem právě jiný způsob práce Charity, resp. jiný způsob práce v Charitě:

*„Já jsem prošla velký městský ústav sociálních služeb, prošla jsem jednu soukromku, jsou tady asi čtyři, takže podle mě mám pocit, že vím, jak soukromka funguje, a i když říkám, že možná bych tu šanci dostala jinde taky, tak teď o tom přemýšlím teď, tak mám pocit, že ne, jo... Že jsem tady opravdu dostala šanci... dělat to, co mám ráda, jo! (...) Já jsem myslela, že jako... Že by to někde jako šlo taky, ale mám pocit, když teď přemýšlím, že tolik ne. Taky je důležitý, že... jakoby jsem byla... Že to tak jako společně klaplo, že jste našla lidi, který vám věří, vy věříte jim... (...) Že pro takový ty aktivity, co mě naplňují jakoby ještě mimo, tady mám jakoby prostor.“*⁴⁴

4.2 Zhodnocení

Z množství a obsahu uvedených citací rozhovorů je patrné, že u každého z respondentů má práce v Charitě jiný význam pro jeho život. Pro některé je jejich práce životním stylem, jiné práce v Charitě na jejich pracovišti hodně baví, jiní cítí přínos své práce pro svoji víru, a pro další je práce v Charitě přínosem v osobním životě. Dá se tedy konstatovat, že práce v Charitě je vnímána velice kladně, a to právě proto, že ji pracovníci Charity pocítují jako přínos pro vlastní život. Lapidárně to v jediné větě shrnul jeden z respondentů:

*„V normální běžný činnosti něco člověka tak dobře naplňuje jako to, když může pomoci druhému člověku?!“*⁴⁵

Pokusíme-li se výpovědi respondentů systematizovat, pak je možné rozdělit odpovědi do tří skupin: Jedna část zaměstnanců vnímá práci v Charitě jako přínos pro svůj osobní život, druhá jako přínos pro svůj profesní život, a třetí skupina mezi profesním a osobním životem nerozlišuje – práce v Charitě je prostě přínosem pro jejich život všeobecně.

⁴² 1056/I. K tomu srov. 1002/I; 1014/I.

⁴³ 1014/I.

⁴⁴ 1036/I. K tomu srov. 1019/I.

⁴⁵ 1039/I.

Přínos práce v Charitě pak má napříč těmito skupinami různý obsah:

- Pro někoho je přínosem, že se v Charitě může sociální práci věnovat jinak než v komerčních nebo státních zařízeních;
- pro jiné z pracovníků Charity je podstatné, že je práce v Charitě baví, naplňuje;
- pro další je práce v Charitě přínosem proto, že při ní mohou aktivně prožívat svou křesťanskou víru.

Skutečnost, nakolik je práce v Charitě pro její zaměstnance přínosem, lze konečně vidět i v kontrastu, který pociťují vůči svému okolí:

„A hlavně mám radost z toho, když... když je ochotnej to někdo jako pochopit – a uznat! Jo, jsou lidi, skutečně sociálně nějak jako..., nebo emocionálně – naprosto chudý. Který to vůbec nezajímá, a ptaj se mě akorát, kolik beru peněz. A... No... A kde jsem byl na dovolený, a takhle. Já, když jim řeknu, že jsem byl na chatě, a... že beru deset tisíc tak... tak si klepou na čelo. Mám taky takový známý... Ale vo tom to není, jo... tohle.“⁴⁶

5. CO BY SE V CHARITĚ MĚLO ZMĚNIT

V závěru svého vyprávění se měli účastníci rozhovorů zmínit o tom, jaké změny by podle nich byly v Charitě dobré. Tedy, co by se na základě jejich zkušeností se sociální nebo zdravotní prací mělo změnit. Část respondentů ovšem neměla k tomuto tématu žádný vyhraněný názor. Nešlo přitom ani tak o to, že by ho nedokázali formulovat, jako spíše o to, že o Charitě zatím takto zřejmě neuvažovali.⁴⁷

5.1 Vyprávění respondentů

Část zaměstnanců očekává změny ze strany vedení Charity, které většinou vidí úzce propojené s církví a které by se podle nich mělo lépe postarat o zajištění zaměstnanců Charity, což by podle respondentů prospělo i samotné charitativní práci:

„A já jsem si představovala, že by ta Charita mohla mít nějaký ty sponzorský dary, aby se mohly víc i jako dotovat ty sestry, aby nemusely lítat jak uštvanej, a měli třeba míň pacientů, kterým by se mohli víc věnovat, no, tak jako...“⁴⁸

V podobném smyslu by někteří jiní uvítali také finanční podporu pro svůj profesní rozvoj:

„(...) protože my máme nabídku různých kurzů a seminářů, ale jde o to, být finančně na tom tak dobře, abysme se jich mohli zúčastnit.“⁴⁹

Při vyprávění o tom, co by se v Charitě mělo změnit, hovořila část respondentů také o vztahu Charity a církve, resp. o křesťanství a charitativní práci. Někteří zaměstnanci by si proto přáli, aby se v Charitě jejím zaměstnancům přibližovalo křesťanství, což chápou jako osobní úkol pro sebe, resp. pro sebe a ostatní pracovníky Charity, kteří aktivně žijí svou křesťanskou víru v některé z církví:

⁴⁶ 1002/I.

⁴⁷ Srov.: 1014/I.; 1039/I.; 1077/I.

⁴⁸ 1056/I. Sestry jsou placeny zdravotní pojišťovnou tzv. za výkon. Tzn., že jejich pracovní den je přesně rozdělen podle zdravotnických úkonů předepsaných ošetřujícím lékařem, ke kterým zdravotní pojišťovna určí dobu, potřebnou na jejich provedení.

⁴⁹ 1003/I.

„(...) to je asi na nás, abysme prostě dokázali žít tak, aby... a pracovat tak abysme těm, který jsou fajn a nevěřící jako, jako to ukázali, že v nás je něco trošku víc, než jenom prostě obyčejný lidský, že jo, aby nás... ten Pán Ježíš v nás byl vidět, jo. (...) Já si myslím, že... je to asi to, že každé prostě musíme si žít svůj obyčejnej kousek, a že když si každé žije ten, tak potom ve velkém se to může nějak proměnit... k lepšímu.“⁵⁰

Ne všichni respondenti viděli jako důležité přibližovat křesťanství jen svým kolegům. Někteří z nich v rámci svého vyprávění o tom, co by se mělo změnit, také uvedli, že by si přáli, aby se při práci Charity křesťanství přibližovalo i jejím klientům. Také v tomto případě to chápou především jako svůj osobní křesťanský úkol:

R: „Já si myslím, že... v takovém bodem, ve kterém já bych chtěla jako zapracovat vůči nim je to, ukázat jim, nebo přiblížit jim křesťanství. Protože já si myslím, že tyhle ty lidi mají určitý... nebo většina lidí nevěřících mají ke křesťanům – jak to říct – mají určitou představu o křesťanství, třeba, a hodně často jsou ty představy zkreslený, nebo takový křivý, nebo jak to říct. Tak prostě... takovým způsobem jim přiblížit křesťanství, nebo vůbec Boha – představu o Bohu, jo...“

V: (doplňující otázka) „A jak by jim něco takového mohlo pomoci? Nebo jak si představujete, že by jim tyhle programy měly pomoci, nebo proč by jim měly pomoci...?“

R: „Proč? (úsmev) Protože... Nevím, jak... jak lépe to vysvětlit... Jako to pomohlo mě, tak proč by to nepomohlo jim, to si říkám. (...) já si myslím, že když se to dá všechno dohromady, ten resocializační program, naše snaha pomáhat jim třeba s úřadama, nebo v sociálních věcech a vést je k nějakému pořádku, a třeba i k těm kulturním věcem, nebo k zájmu o knížky a takový věci, tak když to dáme dohromady s tím... těma besídkama o náboženství, nebo když se jim budeme snažit nějakým způsobem jim přiblížit víru, tak si myslím, že to všechno dohromady může... je nějak přivést k nějakému cíli. Něco změnit.“⁵¹

Také zaměstnanci, kteří se k žádné z církví ani ke křesťanství obecně nehlásí, připouštějí, že by jedna ze změn, které by si dokázali představit, mohla spočívat v přiblížení křesťanství životu Charity. Jedna z respondentek uvedla, že v Charitě její souvislost s křesťanstvím a církví vůbec není tematizována:

„Já si třeba myslím, že – jak jsem odpovídala v tom dotazníku – mě přijde, že je tady opravdu malý spojení s tou vírou, s tou církví, jo... Že... Je fakt, že já jsem přemýšlela, že za těch 5 let, co jsem u Charity po mě nikdo... Jediná paní se mě ptala, jestli jsem věřící a jestli bych se za ni mohla pomodlit, nebo něco takovýho. Nikdo po mně nikdy tudleto něchtěl jo, ale je fakt, že já jsem to taky nikdy nikomu nenabízela. (...) Ale trochu bych ocenila, kdyby... I když, možná je to nějaký můj problém, protože tady jsou každé tejdén... každé tejdén bohoslužby a já tam nechodím, jo. (...) Ale nevnímám jako větší propojení té církve s tím... A představovala bych si, že u takovýhle charitní organizace to bude víc, zrovna tak, jak jsem odpovídala“ (myšleno v dotazníku, pozn. aut.).⁵²

Na druhou stranu ovšem tato respondentka později dodala, že:

„Možná kdyby třeba tady ta víra víc doléhala, a na mě víc tlačila, že mi to vlastně bude víc vadit, že by to pro mě bylo jakoby už svazující, jo. Takhle je to pořád jakoby otevřený, jo...“⁵³

⁵⁰ 1051/I.

⁵¹ 1003/I.

⁵² 1036/I.

⁵³ 1036/I.

Další účastníci rozhovorů mluvili spíše o změnách ve způsobu práce Charity a o tom, jaké cíle by její práce měla mít. Jeden z těchto názorů vidí její úlohu v *soustavné, trvalé péči* o potřebné, a Charita by proto neměla zbytečně plýtvat svými zdroji a silami na pomoc při mediálně zajímavých humanitárních katastrofách, při kterých pomáhají jiné organizace, výhradně specializované na tento druh pomoci.⁵⁴

Jen v jednom rozhovoru byl současný způsob organizace a řízení práce Charity principiálně kritizován, a to z hlediska odbornosti a s platností pouze pro místní organizaci:

„On je ohromný rozdíl mezi jednotlivými Charitami... Vůbec v Západočeským bývalým kraji, to je, to je nesmírný rozdíl. Jednak v materiálním vybavení, jednak v personálním složení, jednak... Vobrovskej rozdíl prostě... (...) Ale já bych třeba na naší místní Charitě změnil spoustu věcí, počínaje... – ne, já nevím – počínaje vším, jako... (...) Nesmím být zase sobec, jo. Nejsem tady jenom já na tý Charitě, ale jako беру zase provoz toho oddělení, a vím že, když prostě... na některým klientovi se vodráží... Odráží se prostě rozhodnutí, který je... Který udělal člověk, který nemá elementární přehled o daný situaci. Uměle.“⁵⁵

V této souvislosti je proto také zajímavé, že jen v jednom rozhovoru padla výslovná zmínka o tom, že by se v Charitě měla mezi pracovníky navzájem a s nadřízenými zlepšit komunikace.⁵⁶

5.2 Zhodnocení

Změny, o kterých pracovníci Charity mluvili v závěru rozhovoru, lze rozdělit do tří skupin:

- Pracovníci Charity by si přáli, aby se změnilo jejich finanční zajištění, a to jak kvůli jejich osobnímu životu (méně stresu), tak kvůli rozvoji vlastní profese (vzdělávání), ale i kvůli osobnímu charakteru, který by podle nich práce Charity měla mít (čas na klienta).
- Dále by si pracovníci Charity také přáli částečně změnit cíle, organizaci a řízení práce Charity. Tato přání byla ale poměrně různorodá, a často podmíněná situací v dané pobočce DCHP.
- Více respondentů v rozhovorech uvedlo, že by mělo dojít ke změně v současném vztahu mezi Charitou a církví, resp. křesťanstvím. Pracovníci Charity by chtěli, aby se křesťanství více přibližovalo jak pracovníkům Charity, tak i jejím klientům. Jak by se ale křesťanství konkrétně mělo přibližovat klientům nebo pracovníkům Charity, pracovníci příliš nezmiňovali.

6. SHRNUTÍ

6.1 Cesta k práci v Charitě

K práci v Charitě se lidé dostávají sice velice různými cestami (osobní kontakt, hledání nového zaměstnání po inzerátech, apod.), ale *motivy* k přijetí této práce mají podobné nebo velice blízké. Tato práce je zajímavá, chtějí pomáhat těm, kdo to potře-

⁵⁴ Srov. 1031/I.

⁵⁵ 1002/I.

⁵⁶ Srov. 1019/I.

bují a v neposlední řadě jim jde o to, aby se sociální práci mohli věnovat v prostředí, které programově podporuje individuální a osobní přístup k příjemcům sociálních služeb.

6.2 Práce v Charitě

Bez ohledu na to, zda respondenti pracují na vedoucích pozicích, jako pracovníci s kvalifikací pro Charitu či bez kvalifikace pro Charitu, nebo jsou zaměstnání v administrativě, můžeme v jejich vyprávění pozorovat jak osobní přístup, kdy respondenti popisovali svou práci v kontextu svého života, tak přístup zaměřený na poslání a práci Charity, kdy pracovníci popisovali širší souvislosti své práce. Opět bez ohledu na to, kde v Charitě pracují, respondenti silně vnímají charitativní rozměr své práce. Přitom ale vnímají i širší souvislosti této práce, a tím získávají nadhled, který jim umožňuje přistupovat k pomoci potřebným profesionálně a vidět i přínos, který má tato práce pro ně samotné.

6.3 Vliv práce v Charitě

Podle respondentů má práce v Charitě vliv jak na jejich osobní život, tak i na jejich život profesní. Tento vliv vnímají jako přínos, a zřejmě proto někteří z nich mezi tím, zda má práce v Charitě vliv na jejich osobní nebo profesní život, nerozlišují.

Přínos práce v Charitě pro život jejich zaměstnanců má i různý obsah. Pro některé je přínosem, že se sociální práce v Charitě vykonává jinak než v komerčních nebo státních zařízeních. Pro jiné z pracovníků Charity je podstatné, že je tato práce baví a naplňuje. A pro další je práce v Charitě přínosná proto, že při ní mohou aktivně prožívat svou křesťanskou víru.

6.4 Co by se v Charitě mělo změnit

Podle respondentů výzkumu by se v Charitě měly změnit tři základní věci:

- (1) finanční zajištění pracovníků Charity,
- (2) cíle, organizace a řízení práce Charity a
- (3) v neposlední řadě vztah církve a Charity.

Zatímco přání týkající se organizačních záležitostí byla velmi různorodá, více respondentů se shodlo na tom, že by se křesťanství mělo více přibližovat jak klientům, tak i pracovníkům Charity. Podstatné také je, že ti ze zaměstnanců Charity, kteří žijí svou křesťanskou vírou v některé z církví, to vidí jako svůj osobní úkol při práci v Charitě.

7. ZÁVĚR

Stojí za povšimnutí, že motivem k přijetí práce v Charitě není touha pracovat v církvi, za kterou bývají většinou skrytá různá osobní přání a očekávání, která s prací v církvi zpravidla nemají mnoho společného.⁵⁷ To je podstatné jednak z hlediska

⁵⁷ Srov. Aleš OPATRŇÝ, *Pastorace v postmoderní společnosti*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 110.

pastorální teologie, protože se tak realizuje takový přístup k pomoci potřebným, který odpovídá „návodu“, který k pomoci potřebným dává Kristus v podobenství o milosrdném Samařanovi (Lk 10,25-37). Zde je motivem pro pomoc především potřeba potřebného, protože rozhodující není, kdo je můj bližní, jak se chybně ptá zákoník, ale vůči komu se mám chovat jako bližní, jak vyplývá z Ježíšovy otázky, kterou končí své vyprávění (srov. v. 36). Také z hlediska sociální práce je podstatné, že pracovníci Charity nejsou k této práci motivováni výlučně svými osobními náboženskými zájmy.⁵⁸

Ve výpovědích respondentů je ovšem patrné, že svou práci vnímají velmi osobně. To ale nelze hned zaměřovat s povrchním nebo nekontrolovaným emočním soucitem (tzv. „nemohu nedat“), který není v sociální práci žádoucí.⁵⁹ Hodnocení, že svou práci vnímají respondenti výzkumu osobně, totiž vyplývá z toho, s jakým zaujetím dokáží hovořit nejen o své konkrétní práci s konkrétními lidmi, ale také o souvislostech, do kterých je tato práce zasazená, a které ji více či méně ovlivňují a určují. Jde tedy o jakýsi fascinující pohled na celý komplex problémů, se kterými je jejich práce spojená, a ne jen o v důsledku omezující koncentraci na problémy jednoho člověka. To z hlediska sociální práce umožňuje nadhled (supervizi), který je pro její výkon naprosto potřebný. Ze strany pastorální teologie lze potom konstatovat, že pracovníci Charity jsou schopni pozorovat i skutečnosti, které nepříznivou životní situaci konkrétního člověka zavinily, tedy strukturální, resp. společenské hříchy.⁶⁰ Protože patří k prioritám křesťanské praxe překonávat strukturální hříchy, lze v Charitě vidět určitý evangelizační potenciál ve smyslu tzv. evangelizačního paradigmatu.⁶¹ Tedy do té míry, do jaké si pracovníci Charity uvědomují, že jejich pomoc konkrétním lidem je zároveň i snahou o překonání strukturálních hříchů – zejména nespravedlnosti, stává se práce Charity i svědectvím o přicházejícím Božím království, které definitivně nastolí stav, ve kterém strukturální hříchy a jejich následky v životě jednotlivců nemohou vznikat (srov. Zj 21,3-4).

Jak dále z výzkumu vyplynulo, pro tu část pracovníků Charity, kteří žijí svou víru v křesťanských církvích, je tato práce důležitá, protože při ní konkrétním jednáním uskutečňují své křesťanství, přičemž nejde ani tak o to, že zřizovatelem Charity je katolická církev, ale že pomoc potřebným je uskutečňováním křesťanství.⁶² S tím souvisí i význam, který má práce v Charitě pro nepraktikující pracovníky. Je pro ně důležité, že se mohou věnovat sociální práci jinak, než ve státních nebo komerčních zařízeních, tedy s ohledem na lidskou důstojnost, hodnotu života a s velmi osobním přístupem ke klientům Charity. A to je podstatné a důležité i z hlediska křesťanství.

Skutečností ovšem je, že někteří z pracovníků tuto spojitost svého pohledu na pomoc potřebným s křesťanstvím nevidí nebo přímo vidět nechtějí, resp. si myslí, že ve skutečnosti neexistuje.

⁵⁸ Srov. Karel KOPŘIVA, *Lidský vztah jako součást profese: Psychoterapeutické kapitoly pro sociální, pedagogické a zdravotnické profese*, Praha: Portál, 1997, s. 89-90.

⁵⁹ Srov. tamtéž, s. 86.

⁶⁰ Srov. JAN PAVEL II., *Reconciliatio et Paenitentia: Posynodální apoštolská adhortace o smíření a pokání v dnešním poslání církve*, čl. 16.

⁶¹ Srov. Alois KŘÍŠTAN, „Současné směry v pastorální teologii německy mluvících oblastí,“ in: *Úkoly pastorační činnosti církve a pastorální teologie v Českých zemích*, ed. P. Ambros, Olomouc: Refugium, 1997, s. 18-20.

⁶² Srov. Norbert METTE, „Theologie der Caritas,“ in: *Grundkurs Caritas*, ed. Wilhelm Zauner a Markus Lehner, Linz: Landesverlag, 1993, s. 126.

Napříč religiozitou a církevní příslušností pracovníků Charity se ale také vine přání, aby se nějakým způsobem změnil vztah Charity a církve. Většinou – ale ne vždy – jim jde o to, aby se křesťanství v Charitě přibližovalo jak jejím klientům, tak i jejím pracovníkům.

Až příliš často se má v katolických kruzích za to, že pracovník Charity musí být hotový křesťan, který svou sebevydaností pro druhé vydá svědectví o Kristu. Z výše uvedeného se ale spíše zdá, že i práce v Charitě může být jednou ze škol křesťanského života, kdy člověk při pomoci potřebným poznává sebe, druhého i Boha, kdy církev teprve vzniká.⁶³ Pracovník Charity tedy nemusí být ani zdaleka „hotový křesťan“. Naopak se jeví jako zřejmé, že by nebylo vhodné, kdyby byli nepraktikující lidé z práce v Charitě vyloučeni, protože by tak přišli o možnost poznat při pomoci potřebným Krista.

Zdá se tedy, že se svědectví o Kristu děje v Charitě více než jen jedním výše zmíněným způsobem, který se běžně očekává. Na základě výše uvedeného proto můžeme konstatovat **trojí evangelizační potenciál v Charitě**:

- (1) křesťané mezi pracovníky Charity svou službou vydávají svědectví o Kristu;⁶⁴
- (2) snaha pomoci konkrétnímu člověku, při které je zároveň vnímána celá problematika související s nepříznivou situací jednotlivce, je ve svém důsledku i snahou o překonání strukturálního hříchu, a tak i svědectvím o přicházejícím Božím království;
- (3) nepraktikující nebo přímo nevěřící pracovníci Charity mohou v pomoci potřebným přijít blíže ke Kristu – což se samozřejmě týká i křesťanů, protože pomoc potřebným je pro křesťanství konstitutivní.

Z této „cesty do duše charitního pracovníka“ je ale také patrné, že tyto skutečnosti jsou v Charitě přítomny spíše nevyjádřeně, zůstávají skryty. Proto se jeví jako potřebné, aby byly kultivovány a vyjádřeny. Vyjádřit to, co je přítomno, ale není vysloveno, i když to všechny zúčastněné nějakým způsobem ovlivňuje, je úkolem pastorace.⁶⁵ Jeví se tedy jako smysluplné, aby byla pracovníkům Charity věnována pastorační pozornost, aby byly využity výše uvedené evangelizační potenciály. Logicky se zde ale objevuje otázka, jak by tato pastorační práce měla být realizována. Stejně tak je i třeba některé z výše uvedených závěrů upřesnit. Těmto otázkám a problémům se proto bude věnovat další část výzkumů v Diecézní charitě Plzeň.

The potential for evangelization in the work of Diocesan Caritas Plzen Research interviews with the employees of Diocesan Caritas Plzen

Key words: Charity, Social work, Evangelization, Pastoral care, Diocese of Plzeň, Diocesan Charity Plzeň

Abstract: This study presents and evaluates research interviews with the employees of the Diocesan Caritas Plzen. The purpose of this research was the introduction and deeper understanding of the task of the employees of Caritas in connection with the mission of evangelization. While evaluating the research, the author reaches the conclusion that the work of Caritas should not be just witness to Christ without words, but that it contains also a potential for broader evangelization.

⁶³ Srov. BENEDIKT XVI., *Deus caritas est: Encyklika o křesťanské lásce*, čl. 20.

⁶⁴ Srov. tamtéž, čl. 31.

⁶⁵ Srov. Paul Michael ZULEHNER a kol., *Pastoraltheologie*, sv. 3, *Übergänge: Pastoral zu den Lebenswenden*, Düsseldorf: Patmos-Verlag, 1990, s. 83.